herpy

KOPPARÖDLOR

Wiegmann's Alligator Lizard

Gerrhonotus liocephalus

Gerrhonotus liocephalus är en kraftig, brunaktig ödla med ljusa tvärband från skog och buskmark i södra Mexikos högland. Den blir 30-50 cm, är dagaktiv, klättrar bra och lägger ägg. Det finns bara lite kunskap om skötseln av just den här arten, och det mesta bygger på den nära släktingen *Gerrhonotus infernalis* från Texas och nordöstra Mexiko.

Familj: Anguidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**30-50 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Bergsskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**90 × 60 × 60 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Värmeplats	**35-40 °C**
Temperatur, natt	**15-21 °C**
Luftfuktighet	**40-70 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter och maskar/sniglar**
Hålls	**Ensamma eller parvis**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**18-36 mån.**
Kullstorlek	**5-31 ägg**
Kullar per år	**1**
Inkubation	**50-70 dagar** vid 24-26 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Gerrhonotus liocephalus är en kraftig ödla med brett, kilformat huvud, korta lemmar, stora, kölade ryggfjäll och en lång svans. Ryggen är brun med ljusa tvärband som löper tydligt över mitten av ryggen, och hudvecket på sidan, från mungipan till svansen, har markanta mörka tvärstreck. Ett mörkt märke från nosen över tinningen finns kvar hos vuxna djur. Buken är ljus och oftast utan teckning.

Kropp och huvud mäter upp till omkring 20 cm, och med svansen blir djuret 30-50 cm. Hanarna har större och bredare huvud än honorna, och honorna har en längre bakkropp. Vid svansroten har hanen en tydlig utbuktning efter hemipenis.

Arten beskrevs av Arend Friedrich August Wiegmann 1828 och är typart för släktet. Tidigare räknades nästan alla *Gerrhonotus* från Texas till Chiapas till *G. liocephalus*. Idag har bestånden i Texas och nordöstra Mexiko avskilts som *Gerrhonotus infernalis*, de östra bestånden från San Luis Potosí till Veracruz som *Gerrhonotus ophiurus*, och bestånden på Stillahavssluttningen i

västra Mexiko beskrevs 2025 som *Gerrhonotus occidentalis*. Det engelska namnet "Texas alligator lizard" och det mesta av skötselkunskapen under det namnet gäller därför *G. infernalis*. Tre underarter har beskrivits, men den genetiska variationen tyder på att den kan rymma fler arter.

Djuret är skyggt men biter hårt om det blir gripet. Det kan släppa svansen som avledning, och svansen växer bara delvis ut igen. Livslängden i fångenskap är inte dokumenterad; 10-15 år är en uppskattning.

Utbredning och livsmiljö

Gerrhonotus liocephalus lever bara i Mexiko: från centrala Guerrero och centrala Puebla mot söder och öster genom Oaxaca till sydöstra Chiapas. Typlokalen är avgränsad till Tlapancingo i Oaxaca. Underarten *G. l. austrinus* kommer från Chiapas, där typlokalen ligger på 3.200 m höjd på Cerro Malé.

Utbredningens norra och västra gräns är oklar. Äldre uppgifter från Texas, norra och västra Mexiko och Guatemala gäller andra arter i släktet och är inte med på kartan.

> **Naturlig utbredning:** Mexiko.

LIVSMILJÖ

Gerrhonotus liocephalus lever i skog och buskmark i höglandet, från medelhöga sluttningar upp till över 3.000 m. Den är dagaktiv och lever både på marken och i träd: den klättrar i buskar och träd och använder svansen som stöd. Den söker skydd i springor, under stenar och i löv och förna och jagar aktivt efter byten.

Höglandet har regntid på sommaren och en torr, svalare vinter. Födan är insekter, spindlar, snäckor och andra leddjur och ibland små ryggradsdjur. Honorna i släktet lägger äggen i fuktig jord under trädstammar eller flata stenar och vaktar dem.

Arten bedöms som livskraftig (LC) av IUCN, och beståndet anses vara stabilt.

Skötsel

TERRARIET

Det finns bara lite kunskap om skötseln av *Gerrhonotus liocephalus*. Arten lever i ett högland med varma dagar, regn på sommaren och en torr, svalare vinter, och den nära släktingen *Gerrhonotus infernalis* har samma levnadssätt och är bättre känd i fångenskap. Siffrorna för terrarium, temperatur, ljus och avel är lånade från *G. infernalis*. Ett par behöver ett terrarium på minst 90 × 60 × 60 cm (längd × bredd × höjd). Större är bättre, eftersom djuren använder hela utrymmet.

Bottnen är en djup blandning av sand, granitgrus och trädgårdsjord eller torv, täckt av ett tjockt lager löv, som får djuren att gräva och söka föda. Inred med grenar på flera höjder, flata stenar, bark och skiffer som gömslen och levande växter som gräs, agave, ormbunkar och tillandsia. En bakvägg av konstgjord sten ger extra klätteryta. Fuktigt underlag under en vattenskål ger ett fuktigt gömställe.

Terrariet kan vara av glas, trä, nät eller PVC, beroende på klimatet i rummet. Välj ett material som håller temperatur och luftfuktighet stabila. Hanarna är revirhävdande, så håll dem var för sig, eller håll ett par tillsammans om utrymmet är tillräckligt stort.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

TEMPERATUR

Luften i terrariet ska ligga på 24-29 °C på dagen, med en solplats på 35-40 °C under halogenspotlights, där djuret kan värma sig. På natten ska det vara svalare, omkring 15-21 °C. Mät med digitala termometrar.

Temperaturen får gärna följa årstiden: varmast på sommaren och svalare på vintern, då dagslängden också kortas, så att djuret är mindre aktivt och äter mindre. En egentlig vintervila är inte dokumenterad för *G. liocephalus*, så sänk temperaturen gradvis och försiktigt, och utsätt aldrig djuret för frost.

Byt lamporna när de tappar effekt, och se till att djuret alltid kan söka sig bort från värmen.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara måttlig, omkring 40-70 %, med högre fuktighet i gömslena. Siffran är en uppskattning utifrån klimatet. Spraya terrariet tre till fyra gånger i veckan på sommaren, så att regntiden efterliknas, och mer sällan under den torra tiden. Ställ alltid en låg skål med färskt vatten i terrariet, och fyll den ibland så att den rinner över, så att underlaget runt omkring blir fuktigt. Djuret dricker sällan ur skålen och täcker en stor del av sitt vattenbehov genom födan och fuktiga gömslen.

Terrariet ska torka mellan sprayningarna, så att det inte uppstår mögel.

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och behöver kraftigt ljus och UVB. Använd ett T5 HO-rör för UVB, så att UV-indexet går från 0 till 3 genom terrariet, motsvarande Ferguson-zon 2, och så att djuret kan söka sig ut ur UV-ljuset. Avståndet mellan rör och solplats beror på rörets styrka och på nät, och det bör kontrolleras med en UV-mätare. Komplettera med LED-ljus på omkring 6.000 K om det finns levande växter.

Ljuset kopplas till en timer som följer årstiden: omkring 14 timmar på sommaren och omkring 10 timmar på vintern.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Gerrhonotus liocephalus lever av insekter och andra smådjur och jagar aktivt. Ge en varierad kost av syrsor, kackerlackor, gräshoppor, vandrande pinnar, gråsuggor, snäckor, spindlar, flugpuppor, skalbaggar och larver. En nyfödd mus kan ges då och då som tillskott, men sparsamt. Foderdjuren ska högst vara lika stora som djurets huvud och ha fått bra föda (gut-load) i minst ett dygn.

Djuret tar gärna foder från en pincett, och det ger bra motion. Ungar matas varannan dag, vuxna 2-3 gånger i veckan. Pudra fodret med kalk och ett multivitamin utan D3, eftersom UVB täcker behovet av D3. Honor som ska lägga ägg ska få extra kalk.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Arten är skygg men nyfiken och kan bli mycket lugn. Den solar sig på grenar och stenar och jagar genom att smyga sig på bytet, böja framkroppen i en S-form och slå till. Strax före angreppet rycker den ibland med svansen som en katt.

Ett vilt eller skrämt djur biter hårt, och ett bett kan göra ont, så hantera bara djuret när det är nödvändigt. Uppfödda djur är lugnare än vildfångade. Hanarna är revirhävdande och kan slåss, så de ska hållas var för sig. Ett par kan oftast hållas tillsammans året runt, om det finns plats att undvika varandra. Tvätta händerna efter kontakt med djur och terrarium, eftersom kräldjur kan bära på salmonella.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna har större och bredare huvud och en tydlig utbuktning vid svansroten. Honorna är smalare med en längre bakkropp. Med regelbunden utfodring blir djuren fullvuxna och könsmogna efter omkring 18 månader i fångenskap; i naturen tar det 2-3 år eller mer.

PARNING

Parningen sker normalt på hösten. Hanen griper honan i nacken med munnen, och parningen kan räcka flera timmar. Mer regn, svalare väder och rikligt med foder sätter fart på parningen, så spraya oftare och mata 3-4 gånger i veckan sent på sommaren. Skilj djuren åt om honan får sår.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger en gång om året, gärna på en plats där underlaget är svalt och fuktigt: under en vattenskål, en bit bark eller en flat sten. En kull är på 5-31 ägg, i genomsnitt omkring 11. Honan stannar hos äggen och försvarar dem, så hon får inte skrämmas. Ge henne extra kalk och foder både före och efter äggläggningen.

INKUBATION

Gräv försiktigt upp äggen och lägg dem i en sluten behållare med ventilation, på ett galler över fuktigt underlag, till exempel bränd lera eller perlit, med ett lager urvriden sphagnum överst. Kläckningstiden är 50-70 dagar. Kläckningstemperaturen är inte dokumenterad för arten. 24-26 °C är en uppskattning: ägg vid 26-27 °C kläcks dåligt, och lägre temperaturer ger bättre resultat. Håll fuktigheten hög, men undvik att äggen blir blöta.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är vackert tecknade med tydliga ljusa band och är omkring 10 cm långa. Deras krav motsvarar de vuxnas. Efter några dagar tar de små insekter som flugpuppor, små syrsor, kackerlacknymfer och bananflugor. De kan hållas i grupper på 5-7 i ett terrarium på ca 60 × 45 × 45 cm med många gömslen. Mata varannan dag, så att de inte nafsar på varandra. Skilj hanarna åt när de närmar sig könsmognad.

Hälsa och vanliga misstag

Arten är härdig och tål en del när grundkraven är uppfyllda. De typiska problemen är:

- Benskörhet vid för lite UVB och kalk, särskilt hos ungar och honor som lägger ägg.
- Fetma vid för feta foderdjur och för lite motion.
- Kvalster och inre parasiter. Nya djur bör vara i karantän i minst tre månader.
- Mögel och luftvägsinfektion vid för fuktig, stillastående luft.
- Bett- och svansskador mellan hanar som hålls tillsammans.
- Äggläggningsbesvär hos honor utan en lämplig plats att lägga ägg.

Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig svans och äter regelbundet. Om djuret tappar i vikt, inte äter eller andas med öppen mun ska det till en veterinär med erfarenhet av kräldjur.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.